

Heilig

Christus Triumfatorkerk, 10 mei 2020, een internetviering

(<https://www.youtube.com/channel/UC6XNEbRxCdnitaY3VUnJY4g>)

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Exodus 19

KOMEN

- De klokken luiden
- We steken de (Paas)kaars aan
- Welkom (Annelies)
- Aanvangslied: 'Breek aarde uit in jubelzangen' (Psalm 66: 1 en 2)
- Moment van Stilte
- Begroeting en Bemoediging
- Psalm van de Zondag: Psalm 66: 7
- Kyriegebed
- Glorialied: 'Zing voor de Heer een nieuw gezang' (Lied 655: 1, 2 en 3)

WOORD

- Gebed van de zondag
- Voor de kinderen: Heilig
- Preek

Afgelopen maandag.

De Dam in Amsterdam.

Leeg en stil.

Normaal staan hier tienduizend mensen. Aan weerskanten van een lint van soldaten in hun mooiste uniform. Zwijgend wordt er gekeken naar de lange stoet hoogwaardigheidsbekleders die van de Nieuwe Kerk naar het monument lopen.

Nu staan er zes mensen bij het monument. Zes.

Leeg en stil is het.

Onwerkelijk.

In de vijf jaar die ik in Amsterdam heb gewoond ben ik vijf keer naar de dodenherdenking op de Dam geweest. En alle vijf de keren was ik onder de indruk. Met duizenden mensen stil zijn. Dat maakt indruk. Een bruisende wereldstad waar er altijd geluid is, valt twee minuten helemaal stil. Dat maakt indruk.

Nu was het al vrijwel stil....

En toch. En toch was het voor mij nog indrukwekkender, de dodenherdenking van dit jaar. De zes mensen op de Dam verbeelden de leegte die een oorlog kan achterlaten. Het schrijnende verdriet van een geliefde die je moet missen. Van een klasgenoot die nooit terugkwam uit een concentratiekamp. Van een vader die sneuvelde in de meidagen. Van een verzetsstrijder gefusilleerd in de duinen. Of een onschuldige voorbijganger die weer neergeschoten als represaillemaatregel.

Was het de indrukwekkende toespraak van Arnon Grunberg in de Nieuwe Kerk., waar de verschrikkingen van de oorlog voelbaar werden, of was het de persoonlijke toespraak van de koning zelf op die lege Dam? Of was het de hele entourage en ook de tijd waarin we momenteel leven? Wat het ook was: voor mij was de Dam afgelopen maandag even heilige grond. Heilige Grond, waar slechts een enkeling uitverkoren was om even te spreken.

Heilige grond.

Wat maakt iets heilig?

Dat heeft met gevoel te maken. Misschien was u wel veel minder onder de indruk van de lege Dam. Of was u met uw gedachte ergens anders. Iets wordt heilig door het verhaal erachter. Waar je van onder de indruk bent. Dat respect afdwingt. Een lege Dam zelf is gewoon een leeg plein. Het wordt heilige grond als je de beleving van herwonnen vrijheid ervaart. Als je het verdriet meevoelt die een oorlog veroorzaakt.

Vandaag leren de Israëlieten wat heilig is.

Ze komen bij de berg. Gewoon een berg in de woestijn. Maar toch niet.

Deze berg wordt vandaag een heilige berg.

Ook door het verhaal erachter. Hier werd Mozes geroepen, vanachter de schapen vandaan, om herder te worden van een andere kudde. Gods volk. Hier op deze berg moest Mozes zijn sandalen uitdoen en mocht hij niet dichterbij komen, omdat God daar aanwezig was in een struik die wel brandde en toch niet door het vuur verteerd werd.

Nu is Mozes terug en Israël slaat zijn tent op tegenover de berg. Nu moet het vólk leren wat heilig is.

En dat begint met wachten.

Voor er op de Dam wat te zien was. Stond je eerste tijden te wachten. Alsof het wachten het moment heiliger maakt. De spanning opvoert.

Wachten leert focussen op wat echt belangrijk is. Het oefenen van geduld helpt bij het ontdekken van heiligheid.

Wachten tot we elkaar weer in de kerk mogen ontmoeten, maakt die komende ontmoeting nog specialer, heiliger. En tot die tijd – vijf mensen op een liturgisch centrum, om iets van Gods heiligheid te delen met u, met jou.

Het volk heeft een lange weg achter de rug. Ternauwernood aan de dood in Egypte ontsnapt. En vervolgens is het in de woestijn terecht gekomen. Al snel was de bevrijding vergeten en was het gemurmureer niet van de lucht.

Nu zijn ze hier. Het beloofde land is het eindpunt, maar dit is het hoogtepunt van de reis. Deze berg – letterlijk en figuurlijk. Hier sluit God een verbond met zijn volk. Hier krijgen ze de Tien Geboden. Hier maken ze kennis met Gods heiligheid. Hier wordt het volk zelf een *heilig volk* – als het Gods woorden ter harte neemt. Deze berg is de preekstoel in de woestijn. Hier blijft het volk tot ver in het boek Numeri. Hier leer je wat het is om volk van God te zijn.

De berg – deze plek is heilig. Hier ontmoet het volk God. Hier beseffen ze echt wat God gedaan heeft. Door ze uit het doodsland Egypte te redden en doen opstaan uit de dood.

Wachten en voorbereiden.

Ze moeten zichzelf heiligen: dat betekent: ruimte maken voor God: letterlijk: opruimen. Maar ook je kleren wassen en er goed verzorgd uitzien. Je concentreren. Klaar zijn voor de ontmoeting met het heilige.

Daarom mocht ik vroeger nooit in een spijkerbroek naar de kerk. Dat is niet eerbiedig.

Het wordt een indrukwekkend geheel. Heel anders dan op vier mei op de Dam, maar het gaat ook door merg en been. Op de derde dag, het aanbreeken van de morgen (ja – ook dit is weer een opstandingsverhaal), begon het te donderen en te bliksemen. Er hing een dreigende wolk boven de berg, en zeer luid weerklonk het geluid van de ramshoorn. Wat indrukwekkend! Iedereen in het kamp beefde.

De berg was in rook gehuld, de berg trilde hevig. God antwoorde met een geweldig stemgeluid.

Indrukwekkend. Magisch bijna wat hier gebeurt. De grootsheid van God.

Gaat het daarom in dit verhaal?

Nee. Waar het echt omgaat staat al aan het begin van het verhaal: Het gaat niet om indrukwekkende natuurverschijnselen en een geweldig stemgeluid. Dan kan iedereen geloven. Met grootste gebaren en wonderen. Nee, het gaat om waar het verhaal mee inzet.

De God van Israël wordt hier niet aanbeden als de grote geheimzinnige, als een magische grootheid, met donder en bliksem. God laat zich helemaal niet zien. Zodat je nooit kunt beweren dat je God hebt gezien en weet wie Hij is. Zodat je nooit kunt beweren dat jij namens God kunt spreken. Wat je van God wel kunt zien, is wat hij aan bevrijdende daden doet in de geschiedenis: de uittocht uit Egypte, de opwekking van Jezus Christus. Je ziet God alleen als je achterom kijkt en ontdekt waar in jouw leven bijzondere keuzes zijn gemaakt en bijzondere ontmoetingen plaatsvonden. Terugkijkend ontdek je (soms – even) dat God in het spel was.

Daarom zegt God tegen Mozes: “Jullie hebben gezien hoe ik ben opgetreden tegen Egypte, en hoe ik je op adelaarsvleugels gedragen heb en je hier bij mij heb gebracht.” God zien door terug te kijken en te ontdekken hoe Hij er voor je was, toen je onlogische keuzes maakte die goed uitpaktten, toe er iemand voor je was terwijl je je eenzaam voelde, toen je dacht dat je het niet meer aankon en er dragende handen bleken te zijn, als adelaarsvleugelen. Zo kan je iets van God zien. Zo ervaar je iets van Zijn heiligheid.

En het antwoord op het zo zien van God, al is het maar soms – even, het antwoord op dat zien, is horen: “Hoor dan naar mijn stem, en bewaar mijn verbond. Als je mijn woorden ter harte neemt en je aan het verbond met mij houdt, zul je een kostbaar bezit voor mij zijn, kostbaarder dan alle andere volken –

Je kunt God wel horen. Dat doe je als je luistert naar wat God ons wil leren. Namelijk hoe je met elkaar in vrijheid leeft. Samengevat in de Tien Geboden. In een gemeenschap waar dat lukt. Waar de mens in ere worden gehouden. Het leven wordt gerespecteerd. De vrijheid aan iedereen gelijkmatig wordt gegund, waar God wordt geerd. De levensheiliging heette dat vroeger, en dat was niet voor niets. Zo leven brengt je dicht bij God, dicht bij het heilige. “Heb God lief boven alles en je naaste als jezelf.” Dan wordt er iets van God zichtbaar. Een heilige gemeenschap.

Iets daarvan voelde ik op de Dam afgelopen maandag.

Iets daarvan merk je in deze tijd.

Waar mensen opstaan voor elkaar. Waar mensen creatief zijn in en met elkaar meeleven. Waar op het scherp van de snede wordt gevochten om een mensenleven te behouden. Waar je in de intimiteit in een aula met elf mensen afscheid neemt van een broer of een vriend. Waar je met vijf een kerkdienst beleeft en u thuis iets van die sfeer, van de eerbied, de heiligheid mee ervaart.

Daar is God in het spel.

Je kunt het niet grijpen – dan is het weg. Net als bij de paaskaars als je er te dichtbij komt brand je je, je moet gepaste afstand houden, maar ook is het fijn om dichtbij te zijn, je wordt erdoor verwarmd. En het vlammetje verandert de hele tijd maar blijft toch gelijk, het is uniek en een beetje mysterieus.

Zo heilig is God en zo dichtbij. Amen

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied ‘Wees stil voor het aangezicht van God’ (Hemelhoog 667: 1 en 2)
- Mededelingen
- Collecte
 1. Diaconie algemeen: NL65 INGB 0001 7687 12
t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout
 2. Haags Studenten pastoraat: NL35 INGB 0000 0001 66, t.n.v. HaaStu o.v.v. gift
- Overlijdensafkondiging
- Gebeden

GAAN

- Slotlied 'Zing nu de Heer, stem allen in' (Lied 645: 1 en 4)
- Zegen